

Caroline Wallace

Het bijzondere leven
van Martha Vondeling

Karakter Uitgevers B.V.

Liverpool Lime Street Station, mei 1976

~~Er was eens...~~

Dit deel van m'n sprookje begint in mei 1976. Ik denk dat het deel vijf van mijn leven is. En, voordat iemand ernaar vraagt: ik heb geen idee wat er in deel één is gebeurd.

Op dit moment zoef ik als een draaitol door de grote hal van het station en roep ik 'Bonjour' tegen iedereen die ik ken. Als ik rondjes draai, gaat m'n zwarte stippenjurk wijd uitstaan en hoor ik bij elke draai een ruisend geluid. Ik knijp m'n ogen tot spleetjes omdat ik plotseling duizelig word, en ik zak als een giechelend hoopje op de betonnen vloer onder het vertrekbord in elkaar.

'Bonjour, Jenny Jones,' roep ik.

Ze zit in haar kiosk aan de andere kant van de stationshal, dicht bij de uitgang. Een man koopt een pakje peuken en een doosje lucifers. Hij buigt zich voorover en telt kleingeld uit op de stapel kranten die voor de kiosk ligt. Jenny Jones houdt hem in de gaten; ze heeft haar ene hand in een zak zoutjes met baconsmaak en met de andere slaat ze de bladzijden van een tijdschrift om. Ze kijkt mijn kant op en zwaait, haar hand nog steeds in de zak met zoutjes.

'Bezig met je ochtendwenteling?' schreeuwt Jenny Jones. Ik knik. 'Zeg eens schoonheid, ben je weg geweest?' vraagt ze.

Ik schud m'n hoofd. Ik zeg '*liver bird*' en wijs naar mezelf.

Jenny Jones schudt haar hoofd en ik spreid de stippenjurk in een cirkel om me heen. Mensen schieten links en rechts langs me heen;

sommige glimlachen, andere vloeken. Ik doe mijn ogen dicht en steek mijn armen in de lucht naar de ijzeren dakspanten in het station. Ik snuif zo diep ik kan de geur van vuil, roet en sigaretten op. In de verte ruik ik diesel, azijn en braaksel, maar ook een vleugje leren koffer en olie. De zoete en scherpe geuren van het treinstation prikkelen in mijn neusgaten, en dan laat ik mijn armen zakken en adem ik langzaam uit.

‘Bedankt dat ik hier mag wonen,’ fluister ik.

‘Lime Street zou niet hetzelfde zijn zonder jou, schoonheid,’ roept Jenny Jones me toe, en ik doe m’n ogen open. Ik kijk naar Jenny Jones die glimlachend weer haar hoofd schudt. Ik glimlach ook.

‘Bonjour, Stanley,’ roep ik naar Stanley de schoonmaker – hij veegt de toegang naar spoor 6 schoon, die naast de openbare telefooncel ligt.

Hij houdt zijn pols omhoog en wijst naar zijn horloge. ‘Heb je gezien hoe laat het is?’ schreeuwt hij, en ik draai me om en kijk naar de grote klok naast het raam van Moeder.

‘Hemeltje,’ zeg ik, en ik probeer op te staan, hoewel ik nog wel erg duizelig ben. ‘Ik kom te laat!’ voeg ik eraan toe. Toch besluit ik al ronddraaiend naar het Bureau Gevonden Voorwerpen te tollen, waarbij ik het bankje handig ontwijk.

Ik vind het heerlijk om rond te draaien. Het is niet de meest efficiënte manier om ergens te komen, maar na maanden en maanden van oefenen denk ik dat ik, dankzij een ballettechniek waarover ik in een boek heb gelezen, de meest fantastische manier om pirouettes te draaien perfect beheers. Het komt erop neer dat je je ogen op één punt moet richten. Ik heb geleerd dat je je beter niet op mensen kunt richten, want die willen zich nog wel eens verplaatsen, en dan krijg je een wiebelige pirouette. Ik kan nu eindeloos achter elkaar ronddraaien en ik hoef bijna nooit op mijn jurk over te geven. Ik had eigenlijk een brief naar Margot Fonteyn willen sturen om haar te vragen of ze ooit op haar tutu heeft overgegeven, maar Elisabeth vond dat ik dat beter niet kon doen.

Ik lach en daarna ga ik fluiten en de mensen moeten voor me stoppen als ik in een rechte lijn vanonder het vertrekbord naar de plek waar ik werk probeer te tollen.

De postbode staat in de deuropening. Hij is lang en mager en zijn snor in de vorm van een omgekeerde U hangt als een harig hoefijzer rond zijn mond. De mensen noemen hem Drac, van Dracula, omdat zijn tanden zo vreemd naar voren steken. Zo lang ik hier woon, brengt hij hier al de post rond en nu staat hij zich voor het Bureau Gevonden Voorwerpen met de poststukken koelte toe te wuiven.

‘Bonjour, Drac,’ fluister ik hijgend, en ik leun tegen de deur. Ik buk me, doe mijn zwarte schoenen met hoge hakken uit en haast me achter de balie.

‘Draai je om,’ zeg ik tegen Drac, en hij doet wat ik zeg. Ik buk me achter de balie, trek de jurk over m’n hoofd uit en doe een zwarte soepjurk van Moeder aan. Hij lijkt een beetje op een enorme polyester zak en komt bijna tot op m’n enkels. Ik stop de stippenjurk en de schoenen in het geheime vak onder de balie.

‘Sorry, Drac,’ fluister ik. Ik steek mijn hoofd weer boven de balie uit en zie dat hij zich naar me omdraait.

‘Goeiemorgen, Martha Vondeling,’ zegt Drac. ‘Is je-weet-wel in de buurt?’

Ik wijs naar het plafond en Drac knikt.

‘Als ik een pond had gekregen voor elke keer dat ze dat smerige heilige water over me heen heeft gekwakt...’ fluistert Drac. Zijn hoofd beweegt met een ruk richting plafond. Hij staat nog steeds in de deuropening.

‘Dan zou je nu rijk zijn,’ fluister ik, en ik doe een hand voor m’n mond om te voorkomen dat er een giechel ontsnapt.

‘Vorige week zat ze me over het perron van spoor 3 achterna, met een pan vol met van dat heilige water van haar,’ fluistert Drac. ‘Ze kan aardig hard lopen voor zo’n stevige dame. Ze had de hele stationshal vol geknoeid, echt waar.’

Ik giechel achter m'n hand, ook al heeft hij me datzelfde verhaal de afgelopen week elke morgen verteld.

Ik ga op mijn kruk achter de balie zitten, kijk in het grootboek en fluit. Ik mag Drac graag, maar hopelijk gaat hij snel weg. Hij heeft het niet door als hij te veel is. Elisabeth zegt dat ik me harder moet opstellen en hem niet het gevoel moet geven dat hij altijd welkom is, anders blijft hij uren in de deuropening staan fluisteren op die sissende, lispelende manier van hem. Ik vind de manier waarop hij fluistert eigenlijk wel leuk. Soms doe ik m'n ogen dicht en verbeeld me dat hij een slang is.

'Ik Heb vandaag iets voor jou,' fluistert Drac. 'Ik kon 't niet eerder aan je geven, zonder dat je-weet-wel hem inpikte.'

'Voor mij?' zeg ik, en ik kijk naar hem op.

Hij knikt en glimlacht.

'Ik heb nog nooit een brief gekregen.'

'Ik heb 'm veilig opgeborgen,' fluistert Drac. Hij ritst zijn jack open en haalt een klein bruin pakje tevoorschijn. 'Ik wilde niet dat Moeder het zou gappen.' Hij knikt in de richting van het plafond en geeft me een vette knipoog. Hij loopt het Bureau Gevonden Voorwerpen in, legt de brieven op de balie en steekt me dan het kleine bruine pakje toe.

Ik beweeg me niet.

'Het is voor jou,' fluistert hij. 'Ik ken geen andere Martha Vondeling.'

Hij glimlacht, ik knik. Ik neem het pakje aan, leg het op de balie voor me neer en laat mijn vingers over de naam op het pakje glijden.

'Poststempel Liverpool,' fluistert Drac, en ik kijk naar hem op. Zijn vingers dansen rond zijn snor. 'Je kunt 't maar beter openmaken.'

Mijn handen trillen. Ik probeer voorzichtig het pakje open te maken zonder het papier kapot te scheuren. Eerst gaat het aan de ene kant van het pakje los, dan aan de andere kant. Ik gluur erin en laat ongewild een zacht gilletteje horen.

'Een boek,' fluister ik. 'De afzender weet dus dat ik dol op lezen ben.'

‘Wist ik toch!’ zegt Drac, en hij vergeet te fluisteren.

Ik haal het boek uit het papier, draai het om en sla het open. Aan de binnenkant van het omslag staan een paar woorden geschreven, een opdracht speciaal voor mij.

Boven het Bureau Gevonden Voorwerpen klinken harde, stampende voetstappen. Ik spring snel op m’n plaats. Drac en ik kijken naar het plafond. Ik leg snel een hand op de blauwe plek op m’n wang. De voetstappen zijn gestopt. Ik wacht. Drac staat zo stil als een standbeeld, zijn ogen gericht op een punt hoog boven ons hoofd. Niets. Ik adem met een diepe zucht uit.

‘Dan kan ik nu maar beter gaan,’ fluistert Drac.

Ik knik, maar kijk hem niet aan. Ik lees de woorden die in het boek geschreven staan. Vier woorden: *Martha, je moeder liegt*. Ze staan voor in het boek. Op de buitenkant staat de titel van het boek gedrukt in gouden letters: *De geschiedenis van de nachtferry Londen – Parijs*.

Van één bladzijde is een hoekje omgeslagen. Bladzijde tien. Ik lees dezelfde woorden keer op keer. In het begin begrijp ik niet waarom iemand die bladzijde zo speciaal vindt, en daarom lees ik de bladzijde telkens weer. Als ik eerlijk ben, is het niet de interessantste bladzijde die ik ooit heb gelezen. Maar dan zie ik het en dan lees ik het nog een keer, gewoon om er zeker van te zijn. Het gaat niet om wat er wél op die bladzijde staat, het gaat om wat er níét staat.

De nachtferry was geen trein die in een boot veranderde als hij de Mersey op ging. Het was een internationale slaaptrein tussen Victoria Station in Londen en Gare du Nord in Parijs. De Night Ferry is nooit in Liverpool geweest.

En dat is dat – maar hoe moet ik me nu nog concentreren op m’n werk?

Elisabeth komt om negen uur binnenwippen. Ze is m’n beste vriendin. Ze is de eigenaresse van de koffiebar hiernaast en ze is zo mooi dat ze wel een Hollywoodster zou kunnen zijn. Ik zou de hele dag wel naar haar kunnen kijken en me geen moment vervelen. Soms

loopt ze niet maar danst. Ik denk dat er altijd muziek in haar hoofd speelt. Ze is eigenlijk best groot voor een vrouw en ze is superslank, ook al ontbijt ze elke dag met taart. Ze draagt altijd de laatste mode, maar ze koopt die kleren niet. Ik geloof niet dat ze erg veel geld heeft, maar ze is slim en kopieert de jurken die ze ziet; ze tekent de patronen na en maakt zelf alle kleren op een naaimachine. Ze lijkt helemaal niet op Moeder.

Maar vanmorgen om negen uur heb ik geen echt gesprek met Elisabeth en om tien uur eet ik geen stuk *lemon drizzle*. Om elf uur denk ik niet meer aan dingen waar ik misschien om moet glimlachen. In plaats daarvan trek ik een ernstig gezicht; ik blijf naar de opdracht kijken en denk erover na dat het bijna-begin van mijn sprookje uit leugens bestaat. En nadat ik daar een paar uur over heb nagedacht, ben ik in de war. Waarom zou iemand me iets willen sturen waardoor deel twee van m'n leven grotendeels wordt weggevaagd, maar dan niet de moeite nemen er een telefoonnummer bij te vermelden, zodat ik niet kan opbellen om er even fijn over te babbelen?

Ik weet niet wie ik moet geloven, dus doe ik wat ik altijd doe als ik niet slim genoeg ben om de dingen beter te maken of als ik te lang niet heb geglimlacht. Ik sluit om één uur 's middags af, net als anders, ga naar boven naar het appartement, roep naar Moeder dat ik me niet lekker voel en doe de slaapkamerdeur achter me dicht. Ik ga op het kleine krukje aan mijn kaptafel zitten, staar in de spiegel en glimlach tegen mezelf.

Ik heb ergens gelezen dat vierjarigen vierhonderd keer per dag glimlachen en dat ze als ze volwassen zijn nog maar twintig keer per dag glimlachen. Ik weet niet of ik wel volwassen wil worden.

Ik blijf in de spiegel kijken. Ik denk dat er wel een uur of twee voorbijgaat, en in die tijd lukt het me om drieënzeventig keer te glimlachen en een bepaalde gezichtsuitdrukking, die ik als verfijnd beschouw, verder te perfectioneren. Daar horen een op en neer gaande wenkbrauw en een trillende neusvleugel bij. Ik probeer nieuwe gezichtsuitdruk-

kingen het liefst in de privacy van mijn slaapkamer uit, voordat ik ze in het openbaar laat zien.

Later, als ik lig te wachten totdat ik in slaap val, hou ik mijn boek dicht tegen me aan. Moeder komt niet binnenwippen om te kijken of alles goed is. Moeder komt niet binnenwippen om me te straffen. Moeder is eigenlijk niet iemand die zomaar even komt binnenwippen.

Ik heb de hele nacht liggen woelen, maar toch heb ik m'n ochtendwentelingen al gedaan en nu sta ik in de deuropening van het Bureau Gevonden Voorwerpen en kijk de grote stationshal van Lime Street Station in. Ik kijk omhoog naar het vertrekbord. Nog even en dan komt er een massa mensen op spoor 6 en spoor 1 afstormen. De treinen naar Manchester en Warrington komen binnenrijden. Ik fluit, de mensen lopen snel dwars door de grote hal. Ze kunnen niet gaan rennen omdat ze volwassenen zijn; volwassen mensen rennen niet en draaien ook geen rondjes in een treinstation. Ik vind het leuk om te zien hoe ze gaan waggelen door hun ik-ren-echt-niet-loopje. Ze kijken even op het vertrekbord en haasten zich snel naar het spoor waar hun trein aankomt. Het Bureau Gevonden Voorwerpen is geopend, maar rond deze tijd van de dag haasten de mensen zich naar hun werk en hebben ze mij niet echt nodig. Ik vind het niet erg. Ik vind het fijn om naar ze te kijken.

Het kaartjesloket bevindt zich onder het vertrekbord. De rij is vanmorgen langer dan anders. De dame die achteraan in de rij staat draait zich om en glimlacht. Haar haar is net zo donkerbruin als het mijne en het springt omhoog vanaf haar schouders. Ze heeft een lange hals en haar enkels zijn net zo smal als de mijne. Ik vraag me af of we familie zijn. Ik maak een reverence, ze staart me even aan en dan komt ze naar me toe lopen.

‘Waarom is er zo’n lange rij?’ vraag ik.

‘Een nieuwe,’ zegt ze, en ze slaat haar ogen ten hemel. ‘Kun jij me een kaartje verkopen, schoonheid?’

Ik schud m'n hoofd. 'Sorry.'

Ze kijkt naar de rij. 'Wat een hopeloze bedoening,' zegt ze, 'maar misschien wordt het over een paar minuten beter.' Ze draait zich weer naar me om en loopt het Bureau Gevonden Voorwerpen in.

'Werk je hier?' vraagt ze. Haar ogen glijden langs de metalen planken links en rechts aan de muur.

'Ja, ik woon hierboven in het appartement, samen met Moeder.'

'Geen woon-werkverkeer. Wat een bofkont,' zegt ze, en ik knik.

'Het is de allerbeste plek ter wereld om te wonen. Kent u de liver birds, die mythische bronzen vogels op het dak van het Royal Liver Building?' vraag ik. 'Weet u dat die aan de ketting liggen zodat ze niet weg kunnen vliegen? Weet u wat ze zeggen? Dat Liverpool ophoudt te bestaan als die twee vogels wegvliegen.'

'Mmm...' zegt ze, maar ik geloof niet dat ze me heeft gehoord.

Waarschijnlijk denkt deze dame dat mijn verhaal onzin is. Natuurlijk kent ze de liver birds, iedereen in Liverpool kent ze. Ik stelde de vraag alleen maar om haar op mijn verhaal voor te bereiden. Ik had willen vertellen dat Moeder vlak na mijn komst een brief had ontvangen waarin stond dat ik de nieuwe liver bird van Lime Street Station was. Daarna zou ik vertellen dat er in diezelfde brief stond dat het station in elkaar zou storten en in de ondergrondse tunnels zou verdwijnen als ik niet altijd liefelijk contact zou houden met het station. Dan zou Liverpool Lime Street Station voorgoed verdwenen zijn.

Maar ik zeg niks. Ik kijk toe hoe ze ons kantoor in zich opneemt. De ruimte is perfect vierkant en de gevonden voorwerpen vertellen perfecte verhalen. Langs de hele linkermuur hangen metalen planken, en langs de hele rechtermuur hangen ook metalen planken. In de achterwand zitten twee deuren. Ik vind het heerlijk om naar de reacties van de mensen te kijken als ze de planken met al die dozen zien.

'Zit die kartonnen doos echt helemaal vol met kunstgebitten?' vraagt ze. Op de metalen planken staan kartonnen dozen, voorzien van een opschrift met wat erin zit. Ik knik.

‘Is dat een opgezette aap, daar in de hoek?’ Ze wijst naar de opgezette aap op de balie.

‘Ja. Ik voer hem net in in het systeem,’ zeg ik, ‘en daar op die plank staan zeven strooien ezels.’ Ik wijs naar de plank die tot in de linkerhoek doorloopt, tot aan de deur die toegang geeft tot Moeders appartement boven. Die deur zit altijd dicht.

‘Zo georganiseerd,’ zegt ze en ze lacht. ‘Ik zou jou goed in ons eigen huis kunnen gebruiken, schoonheid.’

Ik glimlach. ‘Het lukt niet zonder goed georganiseerd te zijn. Maar ik denk erover om vandaag een paar dingen te veranderen.’

‘Ik denk niet dat je veel kunt veranderen met die balie in het midden.’ Ze wijst naar de houten balie die dwars in de ruimte staat en samen met de metalen planken de letter H vormt. Een klein gedeelte van de balie kan worden opgeklapt, waardoor ik achter de balie kan komen en op de kruk kan gaan zitten.

‘Klopt, maar de balie en de kruk staan eigenlijk wel goed zo,’ zeg ik. ‘Ik kan iedereen die binnenkomt zien en ik heb een goed uitzicht op de bank die midden in de grote hal staat. Die daar.’ Ik wijs naar de stationshal en zie dat de rij voor het kaartjesloket inmiddels tot om de hoek loopt. De dame draait zich om en kijkt naar de rij, zucht, draait zich weer om en kijkt me aan. ‘Moeder heeft het liefst die kruk, naast de deur naar haar appartement. Ze zegt dat de mensen dan niet van alles komen vragen.’ Ik wijs naar Moeders kruk.

‘Niet echt een mensenmens?’ vraagt de dame. Dan kijkt ze op haar horloge en slaakt een gillette. ‘Ik ben echt verschrikkelijk laat.’ Ze draait zich om en loopt de stationshal in. ‘Het lijkt er niet op dat de rij korter is geworden,’ zegt ze.

Ze gaat weg. Ik raak in paniek. ‘Bent-u-mijn-echte-moeder?’ vraag ik. De woorden floepen eruit alsof het één lang woord is.

‘Jouw echte moeder?’ vraagt ze. Ze draait zich om en lijkt een beetje in de war.

‘Hebt u me in de steek gelaten? En moesten ze me toen daar op de

plank bewaren?’ Ik wijs naar de plank rechts, naast de etalageruit in het Bureau Gevonden Voorwerpen.

‘Ik ben drieëntwintig. Hoe oud ben jij, vijftien of zo?’ vraagt ze.

‘Zestien.’

Ze lacht en kijkt weer op haar horloge. ‘k Moet gaan, het was leuk om even met je te praten, eh...’

‘Martha Vondeling,’ zeg ik.

‘Het was leuk om even met je te praten, Martha Vondeling.’

Ik kom van m’n kruk, buig me over de balie en kijk haar na als ze de deur van ons kantoor uitloopt, langs de koffiebar, naar de hoofdingang.

‘Tot gauw, hoop ik,’ roep ik de dame na. Ze kijkt niet meer om.

Het is vanmorgen een drukte van belang op Lime Street Station. Het is nog maar acht uur en er staan al massa’s mensen te wachten. Ik vraag me af waarom iedereen vandaag uit Liverpool weg wil.

Stanley de schoonmaker veegt om de groepjes mensen heen die dicht bij de lange rij voor het kaartjesloket staan, maar vandaag is er niet veel ruimte om te veegen. Ik geloof niet dat hij echt Stanley heet. Ze zeggen dat hij op Stan Laurel lijkt. Ik kom achter de balie vandaan en ga weer in de deuropening staan. Ik roep naar hem en hij begint mijn kant op te veegen.

‘Wat is er aan de hand?’ vraag ik, en ik knik in de richting van de mensenmenigte.

‘Het gerucht gaat dat de jongens van Liverpool hier vandaag aankomen,’ zegt Stanley. ‘Buiten staan al hordes smerissen.’

Dat klinkt logisch. Er stond van alles over geschreven in de krant van Elisabeth, maar ze moest het me wel een paar keer uitleggen voordat ik het begreep. In het artikel stond dat Kevin Keegan een paar dagen eerder de gelijkmaker had gescoord in de returnwedstrijd van de UEFA Cup-finale tegen Club Brugge.

‘Hoe spreek je dat uit, Brugge?’ Ik gebruikte daarvoor mijn Franse accent en zei ‘Brug-gee’.